

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 431/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného [REDACTED], advokátom, [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 27Er/623/2010 o návrhu na zastavenie exekúcie takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 27Er/623/2010 o návrhu na zastavenie exekúcie **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 27Er/623/2010 **prikazuje** konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **300 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 431/2021-12 z 29. júla 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27Er/623/2010 o návrhu na zastavenie exekúcie (ďalej aj „napadnuté konanie“).
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení povinného v napadnutom konaní sa návrhom z 25. júna 2018 domáhal zastavenia exekúcie vedenej súdnym exekútorom [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. EX 12809/10. Sťažovateľ uvádza, že okresný súd v predmetnom konaní ostal 15 mesiacov úplne nečinný, preto podal predsedovi okresného súdu 23. septembra 2019 sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní, ktorú predseda okresného súdu vyhodnotil ako dôvodnú. Okresný súd 27. septembra 2019 vyzval sťažovateľa na doplnenie podania a výzvami zo 17. a 24. januára 2020 vyzval najskôr sťažovateľa a následne oprávneného na predloženie originálu exekučného titulu. V auguste 2020 vyzval okresný súd súdneho exekútora na vyhotovenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Súdny exekútor súdu oznámil, že nie je dôvod na taký postup, a preto upovedomenie o zastavení nevydá.
3. Sťažovateľ považuje za neprijateľný procesný postup okresného súdu, ktorý v napadnutom konaní v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na zastavenie exekúcie trvajúcim vyše tri roky urobil len tri úkony – výzvy, pričom jedna z nich bola nesprávne zaslaná sťažovateľovi, i keď logicky patrila oprávnenému (čo okresný súd po upozornení právneho zástupcu sťažovateľa napravil).
4. Podľa názoru sťažovateľa napriek tomu, že jeho právna vec nie je skutkovo či právne zložitá a sám koná aktívne, je napadnuté konanie poznačené prietahmi spôsobenými nečinnosťou a neefektívnym postupom okresného súdu.
5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní a konštatoval, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá, nezistil žiadne prekážky svojho postupu a ani prietahy, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa. Tiež poukázal na neexistenciu prietahov na jeho strane, pričom zdôraznil, že v príslušnom súdnom oddelení sa v dotknutom období nachádzalo približne 1800 vecí, vyššia súdna úradníčka vybavuje aj inú agendu a v súdnom oddelení dochádza k opakovaným zmenám vyšších súdnych úradníkov. Okresný súd poukázal aj na to, že uznesenie o zastavení exekúcie bolo vydané 30. augusta 2021.

II.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že okresný súd sám konštatoval, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá. Nesúhlasil však s názorom súdu, podľa ktorého vzhľadom na výpočet úkonov nemožno zistiť prietahy v jeho postupe. Zdôraznil, že súd vo svojom vyjadrení do výpočtu úkonov zahrnul aj úkony oprávneného, povinného a exekútora, avšak samotný súd pred podaním ústavnej sťažnosti vykonal len tri výzvy. Taktiež podľa sťažovateľa nemôže obstať argument súdu opierajúci sa o jeho vyťaženosť, keďže nejde o skutočnosti, ktoré by ospravedlňovali porušovanie práv chránených ústavou a dohovorom. Sťažovateľ poukázal aj na to, že akonáhle okresný súd dostal výzvu na vyjadrenie od ústavného súdu, dokázal v priebehu niekoľkých dní v merite veci rozhodnúť, čo je len potvrdením opodstatnenosti ústavnej sťažnosti a svedčí o tom, že vec mohla byť vyriešená skôr a bez porušenia práv.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, repliky sťažovateľa a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní o návrhu na zastavenie exekúcie.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konanie, v ktorom dochádza k nútenému výkonu povinnosti na peňažné plnenie na základe exekučného titulu, a rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie tvoria štandardnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej agende. Ústavný súd tak neidentifikoval žiaden prvok faktickej alebo právnej zložitosti veci.

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého súdneho spisu. Sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekúcie 25. júna 2018 a okresný súd predmetnú exekúciu zastavil uznesením z 30. augusta 2021. O návrhu sťažovateľa teda rozhodol po troch rokoch a dvoch mesiacoch. Okresný súd po doručení predmetného návrhu zo strany sťažovateľa bol jeden rok a tri mesiace úplne nečinný, následne 27. septembra 2019 vyzval oprávneného na vyjadrenie k návrhu a sťažovateľa na doplnenie podania, 24. januára 2020 vyzval oprávneného na predloženie originálu exekučného titulu a 18. augusta 2020 vyzval súdneho exekútora na vyhotovenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie. Súdny exekútor 22. septembra 2020 okresnému súdu oznámil, že predmetná exekúcia nebola zastavená, a teda nie je možné vydať upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Následne okresný súd exekúciu zastavil, avšak po ďalšom období nečinnosti v dĺžke takmer jedného roka.

16. Vo vzťahu k obrane okresného súdu, spočívajúcej v argumentácii o počte vecí v príslušnom súdnom oddelení a o zaťažení a fluktuácii zamestnancov súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

17. Vychádzajúc z uvedeného, s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania vo veci návrhu na zastavenie exekúcie a obdobia nečinnosti okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 000 eur, čo odôvodnil dlhotrvajúcim porušovaním jeho základných práv, frustrujúcim stavom právnej neistoty, ktorý podstatným spôsobom obmedzuje jeho bežný život, keďže kvôli exekúcii nie je pre neho možné vziať si hypotekárny úver ani reálne využívať bankový účet.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania vo veci návrhu na zastavenie exekúcie, ako aj obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde a jeho význam pre sťažovateľa, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 300 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel.

IV. Trovy konania

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 384,08 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 181,17 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,87 eur. Náhradu za ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľa z 22. septembra 2021, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah uvedeného podania nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

28. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu